

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžak/14/2019
Identifikačné číslo spisu: 1019200654
Dátum vydania rozhodnutia: 22.10.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1019200654.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci sťažovateľa (pôv. žalobca): O. J., narodený XX.XX.XXXX, štátna príslušnosť Pakistanská islamská republika, bez dokladu totožnosti, trvale bytom obec W., mesto D., okres N., provincia J. N., Pakistanská islamská republika, t. č. Útvar policajného zaistenia pre cudzincov Medveďov, 930 07 Medveďov, Slovenská republika, zastúpeného Ligou za ľudské práva, občianske združenie so sídlom Baštová 5, 811 03 Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, Pivonková 6, Bratislava, o správnej žalobe vo veciach azylu, o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8SaZ/5/2019 zo dňa 26. júna 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8SaZ/5/2019 zo dňa 26. júna 2019 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného ČAS: MU-PO-209-30/2018-Ž zo dňa 3. apríla 2019 v časti o neposkytnutí doplnkovej ochrany z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie. Sťažovateľovi priznáva voči žalovanému právo na úplnú náhradu trov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti z a m i e t a.

Odôvodnenie

I.
Konanie na správnom orgáne

1. Žalovaný rozhodnutím ČAS: MU-PO-209-30/2018-Ž zo dňa 03.04.2019 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) podľa § 13 ods. 1 a § 13c ods. 4 písm. b) v spojení s § 20 ods. 4 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 480/2002 Z.z.“) neudelil sťažovateľovi azyl a neposkytol mu doplnkovú ochranu.

2. Z obsahu preskúmaného rozhodnutia vyplynulo, že sťažovateľ požiadal o udelenie azylu z dôvodu obavy o svoj život kvôli vojnej situácii v krajine a z dôvodu obavy pred príslušníkmi Talibanu. Počas vstupného pohovoru sťažovateľ uviedol, že bol s rodinou vyhostený z Pakistanu do Afganistanu, kde mu príslušníci Talibanu niekedy v roku 2016 zabili strýka a bratranca, nútili ho bojovať proti armáde, čo odmietal. V doplnujúcom pohovore dňa 30.01.2019 sťažovateľ uviedol, že celý život žil v Pakistane a v Afganistane nikdy nebol. Strýka, bratranca a aj otca mu príslušníci Talibanu zabili pri útoku v Pakistane, pri ktorom zahynulo asi 30 ľudí. Po tomto incidente odišiel z dôvodu obavy o svoj život do Teheránu v Iráne, kde pracoval ako stavebný robotník. V doplnujúcom pohovore vyhlásil, že vo vstupnom pohovore klamal, pretože mu tak poradili iní cudzinci v útvare policajného zaistenia.

3. S poukazom na sťažovateľove dôvody žalovaný dospel k záveru o tom, že nebola preukázaná opodstatnenosť jeho obáv z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine. Obava pred Talibanom sa nedá zahrnúť pod obavu z prenasledovania politickou stranou alebo hnutím, na území, ktoré ovláda štát, alebo jeho podstatnú časť. Taliban v Pakistane neovláda žiadne územie, pôsobí tam ilegálne, pričom využíva najmä taktiku páchania útokov na rôznych miestach krajiny a obava z príslušníkov tohto hnutia by sa dala označiť za obavu pred nešťátnym aktérom. Sťažovateľ však nikdy problémy s Talibanom nemal, odvoláva sa len na všeobecné problémy, vyplývajúce z návštev obcí v oblasti jeho bydliska a snahy násilným spôsobom získať nových členov. Chýba tu teda individuálny aspekt, pretože sťažovateľ nepreukázal, že konanie Talibanu bolo namierené voči nemu ako jednotlivcovi.

4. Žalovaný preveril tvrdenie o útoku Talibanu v rodnej obci sťažovateľa pred piatimi rokmi, pri ktorom zahynul jeho otec, strýko a bratranec, pričom bolo preukázané, že v uvedenom čase sa v okrese D. neodohral žiaden útok, pri ktorom by bol zaznamenaný vyšší počet obetí (sťažovateľ uviedol 30).

V súvislosti s neposkytnutím doplnkovej ochrany najmä uviedol, že situácia v niektorých pohraničných oblastiach, kde dochádza k útokom stúpcov Talibanu, by sa dala považovať za ozbrojený konflikt. Sú však oblasti Pakistanu, kde takýto stav nepretrváva, dochádza tam iba k výnimočným, ojedinelým útokom, v určitých regiónoch nie sú vôbec zaznamenané a štatisticky nie sú obeť terorizmu a útokov v týchto regiónoch vyššie od obetí terorizmu a útokov v Európe. Pakistan je pomerne bezpečná krajina, do ktorej cestujú aj zahraniční turisti, samotné cestovanie po krajine je voľné, na cestách neexistujú žiadne stanoviská ani obmedzenia a nie je problém sa v inej časti krajiny ani usadiť.

Žalovaný poukázal na prístup sťažovateľa k ochrane v inej časti krajiny. Na základe analýzy situácie v jednotlivých častiach Pakistanu bolo zistené, že sťažovateľ by sa mohol usadiť v niekoľkých regiónoch. V týchto je normálna bezpečnostná situácia bez akýchkoľvek útokov zo strany Talibanu. Prvým takýmto regiónom je provincia N., druhým je provincia I., v ktorých hnutie Taliban nepôsobí. V týchto provinciách dochádza iba k výnimočným teroristickým útokom s nízkym počtom civilných obetí. Úplne najbezpečnejšie je však územie hlavného mesta X.. Pakistan ako celok je prakticky zložený z rôznych etník, ktoré v ňom nežijú relatívne bez problémov a takáto multikultúrna spoločnosť je aj v samotnom X., kde prítomnosť pakistanských vládnych budov, štátnych úradníkov a cudzincov robí tento región „vysoko profilovým terčom teroristických útokov,“ úroveň bezpečnosti je tu však vyššia ako v iných regiónoch a tiež tu nepôsobí hnutie Taliban. Žalovaný poukázal aj na to, že v januári 2018 bezpečnostní úradníci varovali pred potenciálnymi útokmi proti policajnému personálu a cudzincom v niektorých častiach hlavného mesta. Bezpečnostné opatrenia islamabadskej polície boli uplatnené na verejných miestach, miestach bohoslužieb a ďalších dôležitých budovách. Útoky v X. sú naozaj výnimočné a počítajú sa rádovo do desiatich ročne, nie sú tam správy o politicky motivovanom násilí a všeobecná bezpečnostná situácia je tam zhruba na úrovni Európy.

Všeobecne prevládajúce okolnosti boli vyhodnotené ako priaznivé. K osobe sťažovateľa a jeho osobným

pomerom žalovaný uviedol, že ide o mladého, zdravého muža s dostatočným intelektom, pracovnou praxou i ďalšími schopnosťami, ktorý nemá problémy začleniť sa do spoločnosti prakticky kdekoľvek, vrátane Európy a neexistujú v jeho prípade problémy začleniť sa do spoločnosti v rámci inej časti Pakistanu. Tiež nepatrí do žiadnej zo zraniteľných skupín. V Pakistane nejde o kmeňovú spoločnosť, v rámci veľkých miest ide o modernú multikultúrnu spoločnosť, kde relatívne fungujú všetky aspekty života modernej mestskej spoločnosti. Sťažovateľ mal a stále má možnosť presídlieť sa v rámci Pakistanu, kde môže začať život od začiatku, rovnako ako v Európe.

Žalovaný konštatoval, že sa dôkladne zaoberal mierou rizika v prípade návratu sťažovateľa do N., I. O. X.. Z informácií založených v administratívnom spise je zrejmé, že v určitých častiach týchto provincií je zvýšená miera kriminality, nejde však o také ohrozenie, ktoré by sa dalo zaradiť pod pojem neselektívne násilie. Ide o cieľné útoky na konkrétne osoby v snahe získať výkupné, alebo na oponentov teroristických skupín a nedochádza tu k ozbrojeným stretom, ktoré by postihovali civilné obyvateľstvo. Samotnú zvýšenú mieru nebezpečenstva v súvislosti s ojedinělými bojovými operáciami, ktoré nie sú namierené voči náhodným cieľom, nemožno považovať za reálnu hrozbu vážneho bezprávia, keďže nejde o reálnu hrozbu, ale o akcie, ktoré majú svojho konkrétneho adresáta a do tejto skupiny osôb sťažovateľ nepatrí. V jeho prípade samotné teoretické nebezpečenstvo nedosahuje takú vysokú úroveň, že existujú podstatné a preukázané dôvody domnievať sa, že civilná osoba, ktorá sa vráti do predmetnej krajiny, prípadne do predmetného regiónu, by zo samotného dôvodu svojej prítomnosti na ich území čelila reálnemu riziku utrpenia alebo vážneho bezprávia. Neboli teda naplnené ani dôvody na poskytnutie doplnkovej ochrany na území Slovenskej republiky.

II.

Konanie na Krajskom súde

5. Sťažovateľ podal proti preskúmanému rozhodnutiu v časti o neposkytnutí doplnkovej ochrany na Krajský súd v Bratislave správnu žalobu vo veci azylu podľa Štvrtej hlavy Tretej časti zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) s nasledujúcimi žalobnými bodmi (§ 182 ods. 1 písm. e/ S.s.p.):

- žalovaný nesprávne vyhodnotil reálnu hrozbu vážneho bezprávia v prípade návratu do krajiny pôvodu;
- sťažovateľom nazhromaždené informácie preukazujú, že situácia naprieč celým Pakistanom je veľmi nestabilná, a to napriek tomu, že regióny N. O. I., resp. hlavné mesto, môžu byť v porovnaní s ostatnými regiónmi relatívne bezpečné;
- životné podmienky vnútorných vysídencov v Pakistane sú neuspokojivé, pričom vysídlené osoby preukázateľne v regiónoch, do ktorých prichádzajú, čelia viacerým problémom a zlému zaobchádzaniu;
- návratom do krajiny pôvodu by sa sťažovateľ vystavil nutnosti presídlenia, čo je spojené s rizikom súčasného vystavenia sa zlému zaobchádzaniu a nedostatku dôstojných životných podmienok v okolitých regiónoch, na čo však žalovaný neprihliadol;
- bezpečnostná situácia nie je v žiadnej časti krajiny stopercentne pokojná, útoky sú vo väčšej či menšej miere realizované zo strany viacerých teroristických entít naprieč celou krajinou, čo dokazujú aj informácie o krajine pôvodu zhromaždené žalovaným;
- otázka prístupu k efektívnej ochrane pred vážnym bezprávím v niektorom z navrhovaných regiónov, označených žalovaným za absolútne bezpečné oblasti, je sporná;

6. Krajský súd v Bratislave v konaní podľa ust. § 207 a nasl. S.s.p. pri neformálnom posudzovaní žaloby (§ 206 ods. 3 S.s.p.) dospel k záveru o tom, že správnu žalobu je potrebné zamietnuť z dôvodu, že

- žalovaný sa všetkými predpokladmi, ktorých naplnenie je na poskytnutie doplnkovej ochrany nevyhnutné, riadne a vyčerpávajúcím spôsobom zaoberal;
- zabezpečením si informácií aj o iných regiónoch krajiny pôvodu a ich následným porovnaním a vyhodnotením z hľadiska bezpečnostnej situácie žalovaný dospel k záveru, že v provinciách N., I. a v hlavnom meste X., sťažovateľovi vážne bezprávie nehrozi;
- sťažovateľ nemal v krajine pôvodu problémy so štátnymi orgánmi, nebolo voči nemu vedené trestné stíhanie, ani sa nedopustil a ani nebol obvinený zo žiadneho trestného činu, za ktorý by mu v prípade návratu hrozilo uloženie trestu smrti alebo jeho výkon;
- akúkoľvek formu mučenia či neľudského, ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, zakazuje aj

samotná Ústava Pakistanu;

- sťažovateľom uvádzané zabitie príslušníkov jeho rodiny vyvrátil žalovaný zistením, že v čase ich údajného zabitia, sa v oblasti z ktorej pochádza, žiadny ozbrojený konflikt a ani útok, pri ktorom by zomrelo 30 ľudí, tak ako to uviedol sťažovateľ neodohral, z čoho vyplýva, že jeho otec, strýko a bratranec sa obeťami takéhoto útoku nemohli stať;
- Pakistan je krajinou poznačenou vyčíňaním Talibanu v susednom Afganistane, pričom oblasť, z ktorej sťažovateľ pochádza je týmito ozbrojenými konfliktmi poznačená viac;
- sťažovateľ žiadnym spôsobom nepreukázal a dokonca ani netvrdil, že by mu v tejto súvislosti hrozil trest smrti alebo poprava, mučenie, kruté, neľudské či ponižujúce zaobchádzanie alebo trest;
- pôsobenie Talibanu, s výnimkou niektorých pohraničných oblastí, nemožno v súvislosti s Pakistanom považovať za ozbrojený, či už vnútroštátny alebo medzinárodný konflikt;
- v Pakistane sú oblasti, v ktorých dochádza iba k výnimočným útokom, dokonca v určitých regiónoch nie sú vôbec zaznamenané a štatisticky nie sú obeť terorizmu a útokov v týchto regiónoch vyššie od obetí terorizmu a útokov v Európe;
- sťažovateľ má možnosť využitia vnútornej ochrany štátu, s bezpečnostnou situáciou v týchto oblastiach porovnateľnou s Európou;
- z hľadiska svojho postavenia, predpokladov a schopností, sťažovateľ nemá problém do týchto bezpečných oblastí krajiny vycestovať a usadiť sa v nich;

III.

Konanie na kasačnom súde

A)

7. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. f) a g) S.s.p., t.j. krajský súd v konaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

8. Sťažovateľ v nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. najmä uviedol, že

- napadnutý rozsudok neobsahuje žiadne vlastné argumentačné podklady ani vlastné úvahy o tom, prečo sa krajský súd so správnou žalobou vysporiadal tak, že ju zamietol;
- krajský súd nekriticky prebral argumentáciu žalovaného, ku ktorej sa nijako nevyjadril, rovnako ako ani k argumentom uvádzaným sťažovateľom v správnej žalobe;
- krajský súd nesprávne právne posúdil veci v otázke možnosti vnútorného presídlenia sťažovateľa v rámci Pakistanu;
- medzinárodné právo nevyžaduje, aby žiadateľ o azyl vyčerpал všetky možnosti v rámci svojej krajiny pôvodu. Koncept alternatívy vnútroštátneho presídlenia nesmie byť použitý na zabránenie posúdenia opodstatnenosti žiadosti o azyl. Dohovor nevyžaduje, aby sa žiadateľova obava z prenasledovania vzťahovala na celé územie jeho krajiny pôvodu. Naopak, alternatíva vnútroštátneho presídlenia sa týka špecifických území krajín pôvodu, v ktorých nie je prítomné riziko opodstatnenej obavy z prenasledovania a kde, s ohľadom na jednotlivé okolnosti prípadu, možno od žiadateľa rozumne očakávať etablovanie normálneho života. Z toho vyplýva, že ak je preskúmaná alternatíva vnútroštátneho presídlenia, musí byť identifikovaná konkrétna oblasť, a žiadateľ má dostať primeranú možnosť na vyjadrenie;
- posudzovanie relevancie alternatívy vnútroštátneho presídlenia podlieha tzv. testu relevancie a testu primeranosti, pričom

o v rámci testu relevancie (a) musí byť navrhnutá oblasť žiadateľovi legálne dostupná a nemal by byť vystavený žiadnemu ohrozeniu života a zdravia počas cesty do oblasti relokácie, (b) v prípade ak je pôvodcom prenasledovania štát, ktorý má riadnu kontrolu nad všetkými svojimi územiami je žiadateľ ohrozený na celom území štátu, pokiaľ má štát riadnu kontrolu nad všetkými svojimi územiami, (c) od žiadateľa s preukázanou obavou z prenasledovania nemožno očakávať presídlenie do inej oblasti s rizikom vážnej ujmy;

o podľa sťažovateľa nemožno s istotou vylúčiť, že by nebol po presídlení vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia;

o v rámci testu primeranosti (a) by mali byť preskúmané osobné pomery žiadateľa (najmä vierovyznanie, národnosť, rodinná situácia, predošlé prenasledovanie a jeho psychické následky), (b) predošlé prenasledovanie (rodina sťažovateľa bola v minulosti vystavená mimoriadne krutému útoku zo strany príslušníkov hnutia Taliban), vylučuje v prípade sťažovateľa možnosť využitia vnútroštátneho presídlenia, (c) sťažovateľ musí byť schopný nájsť bezpečnosť v oblasti presídlenia, pričom musí ísť o udržateľné prostredie, (d) oblasť, v ktorej je stav dodržiavania základných ľudských práv problematický, nemôže byť navrhovanou oblasťou presídlenia - dôkazom, že ani táto podmienka nie je splnená, je správa UK Home Office z januára 2019, ku ktorej sa krajský súd nevyjadril a (e) musia byť preskúmané socio - ekonomické podmienky bolo by neprimerané očakávať presídlenie do oblasti, kde presídlencom hrozí zásadné zníženie ekonomického a životného štandardu;

o životné podmienky vnútorných vysídlencom v Pakistane sú neuspokojivé, pričom vysídlené osoby preukázateľne v regiónoch, do ktorých prichádzajú, čelia viacerým problémom a zlému zaobchádzaniu;
- žalovaný nedodrжал štandardy odporúčané UNHCR, keď možnosť vnútroštátneho presídlenia nekonzultoval so sťažovateľom ani mu nedal možnosť vyjadriť sa k prípadnému presídleníu.

9. Záverom navrhol, aby kasačný súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie. Záverom navrhol, aby kasačný súd priznal kasačnej sťažnosti odkladný účinok argumentujúc tým, že právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozí sťažovateľovi závažná ujma, ktorú predstavuje jeho zaistenie, pričom priznanie odkladného účinku nie je v rozpore s verejným záujmom.

B)

10. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti zo dňa 03.09.2019 najmä uviedol, že odôvodnenie napadnutého rozsudku dáva odpovede na všetky dôležité otázky, pričom do úvahy je potrebné zobrať aj to, že rozsah, v akom sťažovateľ napadol preskúmané rozhodnutie bol obmedzený na výrok o neposkytnutí doplnkovej ochrany a správy na ktoré odkázal, neodporovali skutkovým a právnym záverom žalovaného.

11. Žalovaný zaobstaral informácie o krajine pôvodu, zamerané aj na iné regióny ako je ten, z ktorého sťažovateľ pochádza. V provinciách N., I. a v hlavnom meste sťažovateľovi vážne bezprávie nehrozí. Preto odkazy na provincie, ktoré uvádzala právna zástupkyňa sťažovateľa neboli relevantné, nakoľko prítomnosť bezpečnostného rizika v nich ani nebola medzi účastníkmi sporná. Vzhľadom na označenie vyššie uvedených regiónov právnou zástupkyňou ako relatívne bezpečných, ich posúdenie nie je sporné. Žalovaný nezistil rozpor medzi odporúčaniami UNHCR a hodnoteniami, ku ktorým v preskúmanom rozhodnutí došiel. Záverom navrhol, aby kasačný súd zamietol kasačnú sťažnosť.

III.

Právny názor kasačného súdu

12. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ v lehote včas (§ 443 ods. 1 S.s.p.) s prihliadnutím na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 206 ods. 3 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) došiel k záveru o tom, že kasačná sťažnosť je dôvodná. Preto napadnutý rozsudok postupom podľa § 462 ods. 2 S.s.p. zmenil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

13. Rozhodol v lehote vymedzenej v ustanovení § 458 ods. 1 S.s.p. bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 22. októbra 2019 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

14. V prípade sťažovateľa žalovaný dospel k záveru o existencii alternatívy vnútroštátneho presídlenia, pričom identifikoval tri oblasti (N.D., I. a hlavné mesto X.), kde by sťažovateľ našiel útočisko pred situáciou v pohraničných oblastiach Pakistanu, kde dochádza k útokom príslušníkov Talibanu.

15. Svoj záver odôvodnil tým, že v Pakistane nie je potrebné žiadne povolenie na presťahovanie sa do inej časti krajiny. Samotné cestovanie v krajine je bezpečné a bez obmedzení. Na základe vykonanej analýzy ustálil, že vo vybraných častiach Pakistanu vládne normálna bezpečnostná situácia bez akýchkoľvek útokov Talibanu. V provincii N. O. I. dochádza iba k výnimočným teroristickým útokom s nízkym počtom civilných obetí, pričom hlavné mesto X. je najbezpečnejším územím. Hlavné mesto je vysoko profilovým terčom teroristických útokov, pričom na jeho území boli uplatnené mnohé bezpečnostné opatrenia a útoky na jeho území sú výnimočné (do 10 ročne). Vo všetkých troch oblastiach nepôsobí hnutie Taliban.

16. Následne žalovaný hodnotil všeobecné okolnosti prevládajúce v posudzovaných oblastiach krajiny pôvodu a osobné pomery sťažovateľa. Vybrané oblasti označil ako multikultúrne, v ktorých žijú rôzne etniká, bez útokov Talibanu, resp. politicky motivovaného násilia. Pokiaľ ide o osobné pomery sťažovateľa, žalovaný tohto označil ako mladého a zdravého muža, s pracovnou praxou a dostatočným intelektom, ktorý nemá problémy začleniť sa do spoločnosti prakticky kdekokoľvek.

17. Sťažovateľ najmä namieta nesprávne právne posúdenie veci v otázke možnosti vnútorného presídlenia v rámci Pakistanu. V tejto súvislosti poukázal na usmernenie Vysokého komisára OSN pre utečencov (ďalej len „UNHCR“) pre medzinárodnú ochranu č. 4 (<https://www.unhcr.org/publications/legal/3f28d5cd4/guidelines-international-protection-4-internal-flight-relocation-alternative.html>), v zmysle ktorého posudzovanie alternatívy vnútroštátneho presídlenia podlieha testu relevancie (v rámci ktorého nemožno vylúčiť, že sťažovateľ by nebol po presídlení vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia) a testu proporcionality (v rámci ktorého neboli splnené požiadavky na bezpečnosť, dodržiavanie ľudských práv a socio-ekonomické podmienky vo vybraných oblastiach).

Podľa § 13c ods. 4 písm. b) Ministerstvo ďalej neposkytne doplnkovú ochranu, ak žiadateľ nie je vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia v inej časti krajiny pôvodu alebo má v nej prístup k ochrane pred vážnym bezpráviem, môže bezpečne a oprávnene vycestovať a vstúpiť do tejto časti krajiny pôvodu, pričom sa v nej môže usadiť; pri posudzovaní reálnej hrozby vážneho bezprávia alebo prístupu k ochrane ministerstvo prihliada na všeobecné okolnosti prevládajúce v tejto časti krajiny pôvodu a na osobné pomery žiadateľa.

Podľa čl. 8 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (prepracované znenie)(ďalej len „kvalifikačná smernica“):

1. Ako súčasť posudzovania žiadosti o medzinárodnú ochranu môžu členské štáty určiť, že žiadateľ nepotrebuje medzinárodnú ochranu, ak má žiadateľ v niektorej časti krajiny pôvodu:

a) neopodstatnenú obavu z prenasledovania alebo nie je reálne ohrozený vážnym bezpráviem, alebo
b) prístup k ochrane proti prenasledovaniu alebo vážnemu bezpráviu, ako sa vymedzuje v článku 7, a môže bezpečne a legálne odcestovať a získať možnosť prijatia do tejto časti krajiny a je možné reálne očakávať, že sa tam usadí.

2. Pri posudzovaní, či má žiadateľ opodstatnenú obavu z prenasledovania alebo je reálne ohrozený vážnym bezpráviem, alebo má prístup k ochrane proti prenasledovaniu alebo vážnemu bezpráviu v časti krajiny pôvodu v súlade s odsekom 1, členské štáty zohľadnia v čase prijímania rozhodnutia o žiadosti všeobecné okolnosti prevládajúce v tejto časti krajiny a osobné okolnosti žiadateľa v súlade s článkom 4. Na tento účel členské štáty zabezpečia, aby sa získali presné a aktuálne údaje z príslušných zdrojov, napríklad od Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Európskeho podporného úradu pre azyl.

18. Citované ustanovenie § 13c ods. 4 písm. b) zák. č. 480/2002 Z.z. upravuje tzv. alternatívu vnútroštátneho presídlenia do inej časti krajiny pôvodu, kde žiadateľovi o azyl reálne nehrozí vážne bezprávie alebo má v nej prístup k ochrane pred vážnym bezprávím, pričom presídlenie do inej časti krajiny pôvodu je po právnej ako aj bezpečnostnej stránke možné. Okrem toho sa správny orgán musí uistiť, že pre žiadateľa o azyl je v nej pobyt možný s prihliadnutím na všeobecné okolnosti prevládajúce v tejto časti krajiny a osobné pomery žiadateľa. Možnosť návratu je predovšetkým potrebné vykladať aj vzhľadom na bezpečnosť návratu. Správny orgán musí nevyhnutne presne určiť, presídlenie do ktorej časti krajiny by prichádzalo do úvahy.

19. V tomto smere kasačný súd poukazuje na ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, podľa ktorej je pri posudzovaní možnosti vnútroštátnej ochrany nevyhnutné zhodnotiť predovšetkým reálnosť (faktickú i právnu), primeranosť, rozumnosť a zmyslupnosť tohto riešenia, pričom splnením podmienok alternatívy vnútroštátnej ochrany je potrebné zaoberať sa v každom jednotlivom prípade dôkladne a detailne (napr. rozsudok sp. zn. 4 Azs 99/2007 zo dňa 24.01.2008, sp. zn. 5 Azs 40/2009 zo dňa 28.07.2009, sp. zn. 5 Azs 17/2011 zo dňa 15.06.2012, sp. zn. 5 Azs 50/2014 zo dňa 24.04.2015).

20. Kasačný súd sa stotožnil so sťažovateľom v tom, že súlade s usmernením UNHCR je potrebné vykonať test relevancie a test primeranosti alternatívy vnútorného presídlenia. Zatiaľ čo preskúmané rozhodnutie dáva odpoveď na otázky testu relevancie, t. j. či je vybraná oblasť prakticky, bezpečne a legálne dostupná, kto je pôvodcom prenasledovania a aké je riziko vystavenia reálnej hrozby vážneho bezprávia, závery týkajúce sa osobných pomerov sťažovateľa a všeobecných okolností prevládajúcich vo vybranej časti krajiny sú povrchné a príliš zjednodušujúce situáciu sťažovateľa (ako mladého, zdravého muža s dostatočným intelektom). Záver o primeranosti alternatívy vnútroštátneho presídlenia si vyžaduje dôkladnejšiu analýzu, pričom kasačný súd v tejto súvislosti poukazuje práve na vyššie uvedené usmernenie UNHCR (uvedomujúc si nezáväznosť tohto dokumentu, ale aj jeho prínos, spočívajúci v poskytnutí odporúčaní správnym orgánom a súdom pri posudzovaní alternatívy vnútroštátneho presídlenia) ako relevantný návod.

21. Usmernenie UNHCR zdôrazňuje potrebu posúdiť osobné pomery žiadateľa, existenciu predošlého prenasledovania, bezpečnosť vybranej oblasti a napokon dodržiavanie ľudských práv a socio-ekonomické podmienky. Pokiaľ ide o preskúmanie úrovne dodržiavania ľudských práv, ak je rešpektovanie základných ľudských práv, najmä nederogovateľných ľudských práv vo vybranej oblasti zjavne problematické, vnútorné presídlenie nemôže byť považované za rozumnú alternatívu. To však neznamená, že pozbavenie akéhokolvek občianskeho, politického, sociálneho, či hospodárskeho ľudského práva vo vybranej oblasti automaticky vylučuje alternatívu vnútorného presídlenia. Je potrebné zhodnotiť, či práva, ktoré nebudú rešpektované, sú pre žiadateľa natoľko zásadné, že pre ich pozbavenie nebude možné považovať vnútorné presídlenie za rozumnú alternatívu. Rovnako nemožno vnútorné presídlenie považovať za rozumnú alternatívu, ak by žiadateľ po presídlení vo vybranej oblasti nemal mať prístup k obžive, ubytovaniu alebo zdravotnej starostlivosti. Aj tu však možno rešpektovať určité zhoršenie životného štandardu alebo ekonomického postavenia.

22. Tieto podmienky žalovaný neskúmal, pričom sťažovateľ v konaní pred krajským súdom, ako aj v kasačnom konaní predložil správy, podľa ktorých je Pakistan domovom najväčšej populácie vnútorne vysídlených osôb na svete. Životné podmienky týchto osôb majú byť neuspokojivé a zároveň v oblastiach, do ktorých prichádzajú čelia viacerým problémom a zlému zaobchádzaniu. Osobitne závažnou je tiež správa o tom, že štvrtina vysídlených osôb nemá prístup k základným potrebám ako je jedlo, pitná voda a prístrešie. Vzhľadom na tieto správy bude potrebné doplniť dokazovanie aj o správy týkajúce sa dodržiavania základných ľudských práv a životných podmienok vnútorne presídlených osôb v žalovaných vybraných oblastiach Pakistanu.

23. Záverom kasačný súd považoval za potrebné vytknúť krajskému súdu prílišnú strohosť v odôvodnení napadnutého rozsudku, ktoré obsahuje väčšinou prevzaté závery žalovaného, bez vlastného

posúdenia podstatných žalobných námietok sťažovateľa. Odôvodnenie napadnutého rozsudku poskytuje minimum argumentačných podkladov na posúdenie ako sa súd vysporiadal s postupom žalovaného pri vydaní preskúmaného rozhodnutia, akými vlastnými úvahami sa riadil pri utváraní záveru o skutkovom a právnom stave veci a posudzovaní relevancie obsahu právnej argumentácie a námietok sťažovateľa uplatnených v správnej žalobe. Krajským súdom v odôvodnení vyslovené konštatovanie, že sťažovateľ sa môže usadiť v inej časti krajiny pôvodu podporené len stručným náznakom dôvodov majúce za následok zamietnutie správnej žaloby ako nedôvodnej, je nepresvedčivé a odôvodňuje tak záver o naplnení uplatneného dôvodu kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. f) S.s.p. tým, že krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nakoľko však kasačný súd zistil pochybenia v preskúmanom rozhodnutí žalovaného, považoval za nehospodárne zrušiť napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, ale rozhodol tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

V.

24. Návrh sťažovateľa na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti kasačný súd zamietol. Najvyšší súd Slovenskej republiky pri posudzovaní dôvodnosti návrhov sťažovateľa dospel k záveru, že nie sú splnené zákonné predpoklady na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti. Rozhodnutie kasačného súdu o priznaní odkladného účinku kasačnej sťažnosti je potrebné považovať za výnimočné rozhodnutie. Výnimočnosť tohto procesného úkonu správneho súdu spočíva v tom, že takýmto pôsobením súdnej moci sa paralyzujú účinky právoplatného rozhodnutia krajského súdu.

25. Základnou a nevyhnutnou podmienkou toho, aby kasačný súd priznal kasačnej sťažnosti odkladný účinok je stav, ak by právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozila závažná ujma a priznanie odkladného účinku nie je v rozpore s verejným záujmom. Kasačný súd sa nestotožnil s tvrdením sťažovateľa o tom, že zaistenie predstavuje závažnú ujmu. Samotné rozhodnutie o neudelení azylu a neposkytnutí doplnkovej ochrany nie je v zmysle zákona č. 404/2011 Z.z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov podkladom pre zaistenie sťažovateľa. Kasačný súd tiež poukazuje na ust. § 2 písm. h) bod 1 zák. č. 480/2002 Z.z., v zmysle ktorého žiadateľom o azyl je okrem iného aj cudzinec počas lehoty na podanie kasačnej sťažnosti proti rozhodnutiu správneho súdu, ktoré sa týkalo správnej žaloby proti rozhodnutiu ministerstva vydanému v konaní o udelenie azylu okrem rozhodnutia o zastavení konania o udelenie azylu a počas konania o tejto kasačnej sťažnosti.

Podľa § 447 ods. 1 S.s.p. kasačný súd môže na návrh sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa uznesením priznať kasačnej sťažnosti odkladný účinok, ak by právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozila závažná ujma a priznanie odkladného účinku nie je v rozpore s verejným záujmom.

Podľa § 447 ods. 2 S.s.p. nastúpením odkladného účinku zo zákona alebo jeho priznaním na základe rozhodnutia kasačného súdu podľa odseku 1 sa do právoplatného rozhodnutia kasačného súdu o kasačnej sťažnosti pozastavujú účinky napadnutého rozhodnutia krajského súdu a takéto rozhodnutie nemôže byť podkladom na vydanie naň nadväzujúcich rozhodnutí alebo opatrení iných orgánov verejnej moci. Na rozhodovanie o odkladnom účinku kasačnej sťažnosti sa primerane použijú ustanovenia § 186 až § 189 okrem lehôt podľa § 187 ods. 1 a 3. Podľa § 188 S.s.p. Ak správny súd návrhu žalobcu nevyhovie, uznesením ho zamietne.

26. Kasačný súd na základe vyššie uvedených úvah konštatuje, že krajský súd dospel k nesprávnemu záveru, keď žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného považoval za súladné so zákonom a správnu žalobu zamietol. Nakoľko samotné preskúmané rozhodnutie v spojení s konaním, ktoré mu predchádzalo, trpí vadami, ktoré ho činia nezákonným, kasačný súd nezrušil napadnutý rozsudok, ale považoval za potrebné rozhodnúť v zmysle § 462 ods. 2 v spojení s § 457 ods. 1 S.s.p. tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Podľa § 462 ods. 2 S.s.p. ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej

správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie.

27. O nároku na náhradu trov konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 S.s.p. tak, že sťažovateľovi, ako úspešnému účastníkovi konania o kasačnej sťažnosti, trovy tohto konania priznal. V zmysle § 175 ods. 2 S.s.p. v spojení s dôvodovou správou k § 467 S.s.p. (teleologický výklad) o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením krajského súdu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.